

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbin!

5(1). Kongre'nin yolundan
komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı:297, 6 Ocak 1986

1986'nın ilk günü İGD'nin 10. kuruluş yıldönümüdür. Ve 1986 Türkiye'de gençlik hareketinin, gençlik örgütlenmesinin yükseleceği bir yıl olacak. Bu nedenle çoğunluğu yıllarca İGD'de çalışmış yoldaşların katıldığı bir açıkturum düzenledik. Amaç İGD'nin yaptığı çalışmaları değerlendirmek, çalışmaların doğru ve eleştirilecek yönlerini ortaya koymak, eleştirilecek yönlerin nereden kaynaklandığını vurgulamak ve genel olarak gençlik hareketine ışık tutacak sonuçlara varmaktır. Açık oturumu iki bölüm olarak veriyoruz. Birincisi bu ekimizde yer alıyor. İkincisi bundan sonraki sayımızla birlikte çıkacak gençlik ekinde yer alacak. Açık oturuma Yürükoğlu yoldaşımız da katıldı. Ancak onun sözleri ikinci bölümde kaldı.

İGD ve gençlik örgütlenmesi-I

Hüseyin Demir: Yoldaşlar, 1985 Gençlik Yılı'ydı, 1986'nın ilk günü ise İGD'nin 10. kuruluş yıldönümüdür. Ve 1986 Türkiye'de gençlik hareketinin, gençlik örgütlenmesinin yükseleceği bir yıl olacak.

Bu söyleşi toplantısının amacı, 10. kuruluş yıldönümünde İlerici Gençler Derneği'nin (İGD) 1980 darbesine kadar yaptığı çalışmaları değerlendirmek, bu çalışmaların doğru ve eleştirilecek yönlerini ortaya koymak, eleştirilecek yönlerinin nereden kaynaklandığını vurgulamak ve genel olarak gençlik hareketine ışık tutacak sonuçlara varmaktır.

Toplantıda yoldaşlarımızdan, hem İGD içinde çalıştıkları alanla ilgili somut gözlemlerini, deneyimlerini aktarmaları-

ni, hem de İGD çalışmasında ortaya çıkan pratik sorunlara yol açan ideolojik, siyasal nedenlere değinmelerini istiyoruz.

Aramızda, İGD'nin çalışmalarını, biri sendikal alandan, biri de bir başka gençlik örgütü içinden gözlemiş iki yoldaşımız da var. Verimli bir tartışma olacağını umuyoruz.

Nurten Kesin: Ben hem çalıştığım alanla hem de genel olarak İGD'nin tutumuyla ilgili birşeyler söylemek istiyorum.

İGD, genel olarak partinin oportünist siyasetinden farklı bir siyaset izlemiyordu. Ama gençliğin militan bir yapı taşıması nedeniyle, özellikle tabanın daha etkili olabildiği yerlerde daha

militan bir çalışma içine girebildi. Bu etkinin görülmediği yerlerde ise daha pasif bir durumu oldu.

Benim, kendi çalıştığım bölgeyle ilgili acı gözlemlerim var. İnsanlar, devrimci durumun yaşandığı bir ülkede militan eylem istiyordu. Aktif olarak iş yapmak, eylemlerin içinde yer almak istiyordu. Bu istek yönlendirilmediği gibi bu tür istekler sol bulunuyordu. Militan savaşım isteyen gençlik çarçur edildi, törpü- lendi.

Ankara'da ise İGD örgütlenmesinin genel yapısına oranla daha militan bir çalışma vardı. Bence bu fark izlenen siyasetin değişik olmasından değil, Ankara'daki İGD tabanından kaynaklanıyordu.

Deniz Gür: Yoldaşın dediği gibi, ne kadar iyi niyetli bakarsak bakalım. TKP'nin oportünist siyasetinin İGD'de yarattığı olumsuzlukları görmemek mümkün değil. Ancak yer yer farklı tutumlar ortaya çıkabiliyordu.

Ankara İGD'yi daha militan olarak niteledi yoldaş. Daha farklıydı gerçekten. Örneğin Ankara'da komisyonlar düzeyinde yaptığımız toplantılarda, barışçıl geçiş, eylem birliği, anti-Maoocu ilke vb. konularda canlı tartışmalar olabilişti.

Bir de Ankara'yla İstanbul'un — diğer bölgeleri pek fazla bilmiyorum — önemli bir farkı olarak gördüğüm bir noktaya değinmek istiyorum. İGD genel olarak, üniversitelerde varolan derneklerin dışında, buralarda barınmadığı için ayrı

dernekler oluşturmaya gidiyordu. İlerici şunlar derneği, ilerici bunlar derneği gibi. Biz Ankara'da bu dernekler içinde kalabilmeyi, bu derneklerin demokratik mücadelesi içinde yer alabilmeyi, bazı derneklerde, örneğin Tıp-Der'de yönetimde olabilmeyi başarabilmiştik. Ama bunlar İGD merkezinin siyasetiyle belli anlamda çatışarak, onun dışında kalarak başarılıydı.

Feride Çelik: Yoldaşların, İGD'nin genel siyasetinin doğrultusu konusundaki düşünceleri çok doğru. Gerçekten, özellikle partinin siyaseti sağa kaydıktan sonra İGD, İstanbul'da olsun, Ankara'da olsun, üyelerine CHP'yi umut olarak gösteriyordu. Bu CHP kuyrukçusu tutum pasifizmi getiriyordu.

Bir başka değinmek istediğim nokta İGD'deki "legal eylem" anlayışıdır. Örneğin afişlemeye çıkılırken eylemin legal bir eylem olduğu vb. anlatılıyordu. Sonra insanlar yakalanınca, —*Savaş Yolu* afişinde böyle olmuştu — legaldi, yakalanmayacaktı deniyordu.

Ayrıca birçok yerde Maoculara karşı mücadele faşistlere karşı mücadeleden daha çok öne çıktı. Birçok mahallede böyleydi. Örneğin İstanbul Hisarüstü'nde. Faşistlerle pek fazla dalaşmıyorduk ama Maocular oraya geldiğinde ciddi kavgalar çıkabiliyordu. Faşistler ise bir mahalleyi alıp götürdükleri halde onlarla çatışma söz konusu olmuyordu. Daha sonra Ankara'da daha farklı bir durum oldu ve İGD'ye çok saygınlık kazandırdı.

İGD'nin daha güçlü bir gençlik hareketi yaratma olanağı vardı. Ama tam o bunu yapabilir duruma geliyordu ki parti sağa kaydı ve partiden yayılan oportünizm bunu engelledi.

Muzaffer İstanbullu: Ben önce, İGD hareketi hangi ihtiyaçlara cevap vermek üzere çıktı sorusuna yanıt arayarak başlamak istiyorum.

O yıllarda, Portekiz'deki gelişmelerin, en başta da Vietnam devriminin etkisinin Afrika'da, Latin Amerika'da vb. yarattığı olumlu etkiler vardı. Türkiye'de ise 12 Mart döneminin ardından, işçi sınıfının ve gençliğin militan eylemleri yeniden yükselmeye başlamıştı. O dönemde işçi sınıfı olmadan, partisi olmadan devrim olmaz düşüncesi kafalara yerleşmeye başlamıştı.

Önce TSİP kuruldu ve ona bağlı olarak GSB hareketi ortaya çıktı. GSB, çok dar bir anlayışla kurulduğu ve

örgütlendiği için Türkiye çapında gençlik yığınlarını kucaklayacak bir gençlik hareketi olamazdı ve olamadı.

Aynı dönemde kendisini eski Dev-Genç'in devamı olarak, THKP-C'nin devamı olarak gösteren bir Dev-Genç örgütlenmesi vardı. Ama bu eski Dev-Genç'in yerini tutmuyordu ve ortaya Kurtuluş gibi bir gurup, Akdeniz ve Karadeniz Dev-Genç ayrılması gibi olaylar çıkıyor ve gençlik alanında boşluklar olduğunu gösteriyordu.

Derken TİP kuruldu ve TSİP'in

İGD'nin daha güçlü bir gençlik hareketi yaratma olanağı vardı. Ama tam o bunu yapabilir duruma geliyordu ki parti sağa kaydı ve partiden yayılan oportünizm bunu engelledi.

dolduramadığı boşluğu doldurmaya çalıştı. Ona bağlı olarak yeni bir gençlik örgütlenmesine gidilmek istendi. Sonradan İGD'nin kurucuları arasında yer alacak kişilerle birlikte *İleri* gazetesi çıkarılacaktı ki anlaşmazlık çıktı.

O dönemde, 1973 atılımının da etkisiyle parti, yani TKP, yığınlar tarafından ilgi duyulur ve aranır duruma gelmişti.

Gençlik hareketindeki boşluğu doldurmak ve bunu yeni bir platformda başarmak istemi vardı.

İleri gazetesinden kopan TKP yanlısı gençler Kasım 1975'te *İlerici Yurtsever*

Gençlik gazetesini çıkarmaya başladılar. *İlerici Yurtsever Gençlik* "barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme" sloganlarıyla ortaya çıktı.

Ben *İlerici Yurtsever Gençlik* gazetesine ilk sayılarından itibaren katıldım. Çağaloğlu'nda küçük bir binası vardı. Başlarda pek bir yankı uyandırmamıştı. Ancak, özellikle sendikalarla, işçilerle işbirliği yaparak giderek etkisini duyurmayı başardı.

İGD'nin, bundan böyle de gençlik hareketinin dört elle sarılması, sahip çıkması, hiç bırakmaması gereken en önemli yanı, en büyük katkısı "yolumuz işçi sınıfının yoludur" anlayışını temel almasıdır. 1970 öncesinde gençlik örgütüne parti misyonu yüklemek ya da gençlik partisi yaratmak gibi düşüncelerle ortaya çıkan birçok hareket olmuştu. Onlara karşı, "yolumuz işçi sınıfının yoludur" anlayışını 1960 sonrasında ilk ortaya atan ve bu anlayışın kavgasını veren, Yürükoğlu yoldaşımızdı. 1969'da onun başını çektiği Sosyalist Gençlik Örgütü bu anlayış temelinde kurulmuştu. SGÖ sözde TİP'e paraleldi ama TİP'teki yanlış anlayışlarla da kavga içinde, TİP'e rağmen kurulmuştu. Bu kavgalar içinde SGÖ'nün merkez kadroları TKP'ye girdiler ve SGÖ gerçekte TKP paraleline geçmeye başladı. SGÖ 12 Mart'ta kapandı.

Ne ilginçtir, İGD'nin yerleştirdiği doğru anlayışı ilk koyan, savunan ve yerleştiren SGÖ'dür, onun başını çekmiş olan Yürükoğlu yoldaşımızdır. İGD bu anlayışa temel olmuştur. Bundan böyle de gençlik hareketi böyle yapmalıdır.

İGD'ye dönersek, "yolumuz işçi sınıfının yoludur" belgisi çok doğrudur ama içi tam doldurulamamıştır. Bu belgideki anlayışın devrimle, tek yol devrimle bağlanması gerekirdi.

İlerici Yurtsever Gençlik, yurtsever kavramının öne çıkarıldığını, devrimci fikirlerin daha arka planda tutulduğunu ya da yok sayıldığını görüyoruz. Öte yandan işçi sınıfının öncülüğünün devrimde öncülük olduğu, kurtuluşunun devrimle olabileceği de yer yer söyleniyor. Diyebiliriz ki, TKP'nin III. Programı'ndaki eklektik anlayış daha baştan aynen İGD hareketine de yansımıştır. Devrimci yanlar var ama oportünizm de var.

Örneğin *İlerici Yurtsever Gençlik*'te ulusal demokratik devrim savunulurken bir de bakıyorsun ileri demokratik devrim de savunuluyor. Kapitalizmin

farklı gelişmişlik düzeylerine denk gelen iki ayrı devrim anlayışı savunuluyor. İdeoloji eklektik.

Bu tutarsız ideoloji sonucu CHP'yle işbirliğine gidildi. Ben bunu İstanbul'dan çok rahat örnekleyebilirim. Kadıköy, Beşiktaş, Gaziosmanpaşa gibi CHP ilçelerinde gençlik kolları tarafından bu belginin kullanıldığını, hatta "yolumuz işçi sınıfının yoludur" belgisinin kırmızı bezler üzerine yazılıp asıldığını gördük.

Baştan da söylediğim gibi bu doğru bir belgiydi. Ancak anlayışta devrim ayağı

İGD, gençliğin somut sorunlarından kalkarak devrimci çalışma yürüten bir örgüt olarak düşünülmedi. Gençliğin militanlığı tamamen belirli mevzilerin ya da dar örgüt çıkarılarının korunması anlamında kullanıldı.

eksik bırakıldığından doğru bir şekilde kullanılmadı.

Ne zaman ki devrimci durum iyice yükseldi gençliğin bu duruma uygun olarak örgütlenmesi gereği — can güvenliği komiteleri vb. — önüne dayandı, gerçekten çok pasifist bir tutum izlemeye başladı.

Bunun nedenini partinin tutumuna, bununla bağlı olarak o zamanki yöneticilerin oportünistliğine bağlamak gerek. Yoksa gençliğin aktivitesi yüksekti. Bazı yerlerde kendiliğinden eylemlere de gidiliyordu. Yoldaşlar haklı olarak söylüyorlar. Ankara'da daha militan bir

İGD hareketi vardı. İstanbul'da da bazı bölgelerde, örneğin Gaziosmanpaşa ve Beşiktaş'ta militan yapılar görebiliyorduk. Ama genel olarak, CHP kuyruğunda ya da ağırlığıyla Maoculara ve diğer devrimci, sosyalist guruplara karşı bir tavır içinde olundu.

Bu, militanlığın içinin boşalmasına yol açtı. İGD'lilerin militanlığı bürokratik bir militanlığa dönüştürüldü. Örneğin bir odanın toplantısı mı olacak, İGD'liler orada hazır olurdu. Bu nedenle İGD'lilere "Gurkalar" adı takılmıştı. Yani İGD,

luk vardı. Devrimci durumun etkisiyle hızla politize olan gençlik kesimlerini kucaklayabilirlerdi.

UDC ortaya atıldığı zaman da çok ilginç şeyler oldu. Mahallelerde "Demokrasi Komiteleri" kuruyorlardı. Ama bunların içine baktığımızda, İKD, İGD vb. üyeleri tarafından oluşturulduğunu görüyorduk. Cepheye bile böyle çok dar bir anlayışla yaklaştılar.

Ayrışma dönemine de değinmek istiyorum. İGD'nin militan kesiminden, işçi sınıfıyla yakın bağları olan kesimden bizim yanımızda duranlar çok oldu. Memurlaştırılmış, "Gurkalaştırılmış" kesim menşeviklerle hareket etti.

ODTÜ olaylarından sonra bunlar, özellikle liselerde İstiklal Marşı yerine Enternasyonal'in söylenmesine karşı çıktılar. Buna İstanbul'dan örnekler verebilirim. Ulusal değerlere, milli marşa sahip çıkmak lazım dediler. Enternasyonal'i söylemenin yığını kaçıracağını savundular.

Sonuç olarak İGD'nin işçi, öğrenci gençlik arasında ağırlığıyla, sekter ve oportünist, pasifist bir çalışma yürüttüğünü söyleyebiliriz.

Ali Gerçek: İGD'yi değerlendirirken kuşkusuz onu bir bütünün parçası olarak ele alıyoruz. Partiye egemen olan oportünist anlayış İGD'de de kendini oportünist, pasifist gençlik çalışması olarak gösterdi. Böylece bütün enerji, bütün özveri, yapılan işler son çözümlemede burjuvazinin kuyruğuna takılmaya hizmet etmiş oldu.

İGD'nin demokratik yığın örgütü olduğu söyleniyordu ama hiçbir zaman böyle olmadı. Bunun böyle olmadığına, İGD içinde *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini savunmaya başladığımızda biz de yakından tanık olduk. Kitaplarımız, gazetelerimiz yasaklandı, insanlar örgütlerden atıldı. Bu, militan bir havanın olduğunu söylediğimiz yerlerde de, örneğin Ankara'da da, aynı şekilde oldu.

İGD'de, faşistlere karşı kavgayla Maoculara karşı kavganın aynı düzeyde görüldüğü, hatta zaman zaman Maoculara karşı olmanın ön plana çıkarıldığı görüşüne katılıyorum.

Ben önceleri GSB'de çalışıyordum. Sonra lise yıllarıyla birlikte İGD'li, İLD'li oldum.

Kendi yaşadıklarımın örneklersem, biz okulda faşistlerle hiç kavga etmiyorduk. Maoculara çatışıyorduk. Bu zaman süresinde faşistler güçlendi ve bize

saldırmaya başladılar.

Bize hakim olan psikoloji savunma psikolojisiydi. Bize her zaman provokasyona gelmeyin telkini yapıyordu. Liselerde faşistlerle kavga eden kişilere "goşist" gözüyle bakılıyordu. Faşistlere karşı savaşım vermek gerektiğini söyleyenlere "senin goşist yönlerin var, bu yönlerini düzeltmen gerekir" diye eleştiri yöneltiliyordu.

Lisede devrimci akımlardan arkadaşlar vardı. Onlar devrimin zor yoluyla olacağını söylüyorlar, biz ise, kafamız

cezası vereceklerini, onları cezalandırırken bize ceza vermemenin doğru olmayacağını söyledi. Ancak cezanın yıl sonunda kaldırılacağına söz verdi. Bu cezalar hiçbir zaman affedilmedi, uygulandı. Bu nedenle biz belli bir dönem üniversiteye giremedik. Bu bir yana, okullarda öğretmenlerin kişiliğinin, devrimci tutumunun ne olduğuna değil yalnızca Birlik-Dayanışmacı olup olmadığına bakılıyordu. Bu da bizi çok güç durumlarda bırakıyordu.

Liselerde, başlangıçta ileri sürülen istemler iyi istemlerdi. Ancak devrimci durum yükseldikçe geri kalmaya başladı. Örneğin öğrenci birliklerini ele geçirmek konusu. Öğrenci birliklerini aldık ama sonra ne yaptık?

Değirmek istediğim bir başka şey: İGD'de insanlara sorumluluk veriliyordu ama bu sorumluluğu nasıl yerine getireceği hiç öğretilmiyordu. Kadro yetiştirme bilinci yoktu.

Bir de, İGD'ye çeşitli kesimlerden insanlar geliyordu. Ama bu çeşitli insanları bir potada eritecek ortak, devrimci bir örgüt havası İGD'de yoktu. Nitekim öğrenci kesiminden, köylere ve işçi kesiminden gelenler, sanatla uğraşanlar arasında çeşitli saflaşmalar oluyordu. Yani İGD'ye bir küçük burjuva havası hakimdi. İGD'nin kuşkusuz Türkiye devrimci hareketine katkıları oldu ama işçi sınıfının yoluna yaraşır bir savaşkan gelenek ortaya koymadı.

Hüseyin Demir: Ben de birşeyler söylemek istiyorum. İGD kurulduğu dönemde gençlik içinde önemli bir ihtiyaç vardı. Bu da işçi sınıfıyla gençlik arasında somut bir bağ kurulmasıydı. Bu dönemde, işçi sınıfı yükselttiği eylemlerle toplumun diğer kesimleri için bir çekim merkezi oluşturuyordu. Bu çekim merkezi çevresinde toplanma ihtiyacı gençlik arasında da yayılmaya başlamıştı.

Daha önce kendisi işçi sınıfı partisini oluşturma, kendi içinden yetişecek kadrolarla partiyi kurma düşüncesinde olan gençlik hareketi bile 1973'ten sonra "gençliğin mücadelesi halkın mücadelesinden ayrılmaz" belgisiyle çıkmak gerektiğini hissetti. İGD bunu bir adım daha ileri götürdü ve işçi sınıfıyla gençlik arasında olması gereken bağı "yolumuz işçi sınıfının yoludur" belgisiyle vurguladı.

Bu belge, daha önce konuşan yoldaşların da vurguladığı gibi doğru bir belgiydi. Ama işçi sınıfının yolu nedir,

İşçi ve öğrenci gençliği kaynaştırma fikri doğrudur. İGD böyle bir doğrudan yola çıktı. Ama bunun nasıl, hangi yöntemlerle sağlanacağı konusunda kafa yorulmadı. Doğru bir fikirden yola çıkıldı ama bu fikir yaşama geçirilemedi.

İGD'nin bundan böyle de gençlik hareketinin dört elle sarılması, sahip çıkması hiç bırakmaması gereken en önemli yanı, en büyük katkısı "yolumuz işçi sınıfının yoludur" anlayışını temel almasıdır.

yığın çalışması, gençliğin somut sorunlarından kalkarak devrimci çalışma yürüten bir örgüt olarak düşünülmedi. Gençliğin militanlığı tamamen belli mevzilerin ya da dar örgüt çıkarlarının korunması anlamında kullanıldı.

Dolayısıyla işçi sınıfı içinde işçi gençlikle ilgili çalışmalar boşlandı. Üniversitelerdeki çalışmalarda federal bir yapılanma, anlayışla çalışıldı. Hem "ilerici-yurtsever" sözü ağızlarından düşmedi, ama hem de yalnızca dar anlamda kendileri gibi düşünenlerle dernek kurdular. Örneğin Tıp ve Fen fakültelerinde. Oysa üniversitelerde boş-

pek açık olmamakla birlikte barışçıl yoldan olacağını söylüyorduk. Nitekim İGD'nin baş belgisi "yolumuz işçi sınıfının yoludur" olduğu halde Tariş'te işçilerle birlikte savaşanlar İGD'liler olmadı.

Gene kendi deneyimlerinden bir örnek vereyim. Bizim okulda İGD yönetimi bize boykot kırdırdı, boykot kırıcılığı yaptırdı. Boykotun başını Maocular çekiyordu. Bize okul müdürünün Birlik-Dayanışmacı olduğu, TÖB-DER'in iyi elemanlarından biri olduğu söylendi. Boykotu kırdıktan sonra okul müdürü Maocuların yanı sıra bize de disiplin

işçi sınıfının yolu nasıl çizilmişti sorusu da ele alınması gereken bir sorudur. İGD'nin bir *gençlik hareketi* olarak bu soruyu baştan tartışmaya getirmesi, yanıtlaması gerekir miydi, gerekmez miydi, bu ayrı bir tartışma konusudur. Ama gerek İGD'li kadroların yetişkinlik düzeyi ve gerek bu hareketi başlatmaya yönelik ilk adımları atanların aslında belli bir süre menşevik siyaset içinde, ama yığın kavgası içinde değil yalnızca siyaset içinde, menşevik siyaset içinde yoğrulmuş kadrolar oldukları dikkate alındığında İGD hareketinin bu soruyu gündeme getirmesi ve yanıtlaması bence mümkün değildi.

İGD hareketini başlatan kadroların yığın savaşı içinde yetişmemiş olmasını — ki bunu tüm yoldaşlar için söylemiyorum — doğurduğu eksiklik İGD'nin daha sonraki gelişiminde etkili bir iz bırakmıştır.

Bu eksiklik İGD yöneticilerini, derneğe toplanacak belli sayıda genci örgütlemekle gençlik örgütlenmesinin sorunlarının çözümlenebileceği noktasında uzunca bir süre yönlendirdi. Uzunca bir süre dernekte toplanacak, toplandığı zaman da şakalaşacak, marş söyleyecek ya da derneğe duvar gazetesi hazırlayacak belli sayıda genci örgütlemek bu kadrolara yeterli görüldü.

Ama ne zamanki diğer gençlik hareketleri yığın çalışmasıyla on binlerce genci sokağa dökmeye başladı, İGD içinde işçi sınıfının yolundan yürümek kararlılığında olan insanlar birşeyler yapma gereğini duydular. Bu konuda tartışmalar oldu.

İGD Genel Merkezi'nden sonra kurulan bazı şubelerin, özellikle güneyde bizim yoldaşlarımızın başını çekerek kurduğu şubenin ve daha sonra Beşiktaş bölgesinde kurulan şubenin bu tartışmalarda belli bir etkinliği oldu. Bu tartışmalarda etkinliği olan şubeler arasında Ankara şubesi de vardı.

Bu şubelerin yayılmaya başlaması belli bir basınç yarattı. Bu şubelerde İGD Genel Merkezi'nde hakim olan havanın dışında daha değişik bir hava oluşmaya başladı. Ben bu tartışmaların içinde olan bir kişi olarak bu değişik eğilimin, İGD Genel Merkezi'nin ortamı hissederek, ortamın ihtiyaçlarına cevap vermek üzere baştan yönlendirdiği bir eğilim olmadığını söyleyebilirim. Tam tersine tabanın zorlamasıyla ortaya çıkan bir eğilimdi.

Gençlik çalışmasında, bence en çok kaçılması gereken şey “dernekçi çalışma” olarak adlandırabileceğimiz çalışma tarzıdır. Hele ki, Türkiye gibi, giderek olgunlaşmakta olan bir devrimci durum yaşadığı bir ülkede bir derneğin kendi salonunda anma toplantıları vb. eylemler düzenlemesi yeterli olmuyordu. Hayat sokakta gidiyordu, okulda sürüyordu, dışarıda sürüyordu. Ve buralarda olmadıktan sonra etkin olunamıyordu.

İGD üyeleri derneğe gittiklerinde başka, örneğin okulda ise bambaşka bir hava içindeydiler. Bu benim çok kişide gözlemediğim birşeydir. Okulda gerilim içinde olan insanlar derneğe gittikleri anda rahatlıyorlardı. Oysa aynı rahathğin birimlerde, mücadele alanlarında duyulması gerekirdi. Bence bunun en önemli nedenlerinden biri, gençliğin potansiyeline Türkiye koşullarında yanıt veremeyen dernekçi çalışmaydı.

Söylemek istediğim bir başka şey, İGD Merkezi'nin örgütü sıkı bir denetim altında tutmasına rağmen tabandan gelen baskılara pek fazla dayanamamasıydı. Aslında kendilerinin istediği, *İlerici Yurtsever Gençlik*'in ilk sayılarında da belirttiği gibi, sosyalistlerin (yani TİP ve TSİP'ilerin), sosyal demokratların ve “gerçek” Atatürkçülerin oluşturduğu bir gençlik örgütlenmesiydi. Daha sonra örneğin “gerçek Atatürkçüler” denmez oldu. Bunun yerini yalnızca “ilerici-yurtsever” kavramı aldı. İlerici-yurtsever kavramının kapsamı da şubeler arasında değişik değişik yorumlanabiliyordu. Merkez bu konuda bir sınırlama getirmiyordu. Getirdiği sınırlama yalnızca Troç-

kist ve Maoçu sınırlamasıydı. Bunlar bile muğlak kalıyordu. Örneğin Türkiye'de tam Troçkist diyebileceğimiz bir hareket pek yoktu. İGD'lilerin Troçkist derken neyi kastettikleri duruma göre değişiyordu.

Tabandan gelen baskılar karşısında geri adım atmalarına bir örnek de Ankara'daki örgütlenme sırasında görüldü. Birimlerde ayrı dernek kurulmasına önce karşı çıktılar, tartışmalar oldu ama daha sonra madem siz böyle yapıyorsunuz, öyle olsun dendi. Ama İstanbul'da ayrı yoldan yüründü. Birimlerde ayrı dernekler kuruldu. Tabii bu başka akımların da ayrı dernek kurmasını getirdi. Her birimde tek derneğin olması İstanbul'da gerçekleşmedi. Ankara'da da yalnızca faşist işgalin bulunduğu okullarda gerçekleşti. Çünkü orada diğer öğrenciler birlikte hareket etmek zorundaydılar.

İGD'nin işçi sınıfıyla bağlanma konusunda yaptıklarına baktığımızda, sendikacılarla iyi ilişkiler temelinde İGD birçok genç işçiyi derneğe üye yapabildi. Ama açıkçası, bu üyelerin İGD çalışmalarına aktif katılımı sınırlı oldu.

İGD 1. Kongre Raporu'nda, İGD'de işçi üyelerin yüzde 40,7, öğrencilerin ise 47,3 oranında olduğu belirtiliyor. Bu sayının biraz abartmalı olduğunu söyleyeceğim. Öğrenci olup da okumak için belli bir yerde çalışan insanlar — ki o zaman Türkiye'de bu yaygındı — işçi olarak gösteriliyor.

Aslında işçi ve öğrenci gençliği kaynaştırma fikri doğrudur. İGD böyle bir doğrudan yola çıktı. Ama bunun nasıl, hangi yöntemlerle sağlanacağı konusunda kafa yorulmadı. Doğru bir fikirden yola çıkıldı ama bu fikir yaşama geçirilemedi. İGD'nin en az çalışan büroları ne yazık ki Köylü Gençlik Bürosu'yla İşçi Gençlik Bürosu olmuştur.

İGD bu çalışmaya Emekçi Gençlik Bürosu'nu kurarak başlamıştı. Ancak bu büro hiçbir şey yapamadan dağıldı. Daha sonra 1977 yılında İşçi Gençlik Bürosu kuruldu. Bu büronun yaptığı eylemlere bakacak olursak şubelere gönderdiği bir bildiri ve yaptığı iki toplantıyı sayabiliriz. Bu toplantılardan birincisi 7 Kasım 1977'de İstanbul'da, ikincisi de 25-26 Şubat 1978'de Ankara'da yapıldı.

Sonuç olarak bakarsak, İstanbul'da İGD'nin işçi gençlik çalışması sendikalar aracılığıyla gelen işçi üyeler dışına çıkamadı. Çok geniş bir çirak kesimi, büyük bir çoğunluğuyla genç olan giyim işçilerinin çoğunluğuna rağmen sonuç bu oldu.

İstanbul'da bir Gib-Der çalışması oldu. İGD'nin oraya yeterince eğilmemesi nedeniyle sonuçsuz kaldı.

Ankara'da büyük maddi sorunlara, her türlü olanaksızlığa rağmen Çırak-Der örgütlenmesi gerçekleştirilebildi. Ve Çırak-Der öyle bir örgütü ki çirak deyince Çırak-Der akla geliyordu. Çırak-Der deyince de hangi yoldaşların akla geleceği oradaki çiraklar arasında çok iyi biliniyordu. İstanbul'da böyle bir gelecek yaratılamadı.

Köylü gençlikle ilgili olarak Köylü Gençlik Bürosu ise hiçbir şey yapamadı. Benim ilk çalıştığım yer köylü gençlik alanıydı. Askere gidiş törenlerinin devrimci eyleme dönüştürülmesi, bu törenlerde emperyalizme karşı belgilerin atılması, vb. hep şubelerin kendilerinin el yordamıyla arayıp bulunduğu şeyler oldu.

Bir alanın örgütlenebilmesi için belli asgari kurallara uyabilmek gerekir. Türkiye'de bunların en önemlilerinden biri savaştanlıktır. İGD'de bu yön ne yazık ki sürekli eksik kaldı. Bunun nedeni, o zamanki TKP yönetiminin güttüğü partinin adına layık olmayan oportünist siyasetin İGD'ye yansmasıydı.

Bu konuda bir-iki örnek vermek istiyorum. Bunlardan biri şöyle. TKP bir zamanlar can güvenliğini sağlama komitelerinin kurulması çağrısı yapmıştı. Aradan zaman geçiyor, Ahmet Muhtar Sökücü İGD'nin 2. kuruluş yıldönümü

toplantısında şöyle bir saptama yapıyor: “Bugün ülkemizde yeni bir durum var: (Yeni bir durum var demesi CHP ağırlıklı hükümetin iktidara gelmesi — H.D.) İşçi sınıfımızın ve halkımızın, tüm ilerici demokratik güçlerin gittikçe artan tepkileri sonucunda MC yıkıldı. Şimdi CHP'nin ağırlıkta olduğu yeni bir hükümet işbaşında. Özellikle can güvenliği ve öğrenim özgürlüğünün sağlanacağını söylüyorlar. Bizim hepimizin istediği budur.”

İkinci vereceğim örnek *İlerici Yurtsever Gençlik*'in 50. sayısındaki başyazıdan alınmıştır: “İşçi sınıfımız, emekçi halkımız, ilerici demokratik kuruluşlar yeni hükümetin (CHP hükümetinin — H.D.) faşist yuvaları dağıtma doğrultusunda atacağı ileri adımları destekleyeceklerdir, buna inancımız tamdır.”

Siyaseti böyle burjuva kuyrukçuluğuna batmış bir hareketin gençliğin devrimci mücadelesinin istemlerine tam yanıt verebilmesi düşünülemezdi.

Salih Bayram: İGD'yi biçimlendiren ana etmenin TKP yönetiminin CHP kuyrukçusu tutumu olduğu çok açıktır. Yoldaşların hepsi konuya değişik açılardan yaklaştılar. Ben bu burjuva kuyrukçusu, pasifist tutumun sınıf savaşımının gerçekleriyle burun buruna olan militanı ne durumlara soktuğuna ilişkin birkaç örnek vermek istiyorum.

Bu örnekler aynı zamanda devrimci durumun yükselmesiyle İGD'nin merkezi yapısını koruyamadığını ve korumadığını da gösteriyor. Hüseyin Demir yoldaşın da belirttiği gibi, merkez birçok durumda nabza göre şerbet vermek zorunda kaldı, verdi. Aslında merkezi yapısını korumaması da kendi oportünizminden kaynaklanıyordu.

Birinci örnek, ODTÜ'de, ünlü 9 aylık boykot döneminde ve sonrasında karşılaştığımız sorunlardır. 9 aylık boykotta kampusta faşistler vardı. ODTÜ'ye işçi olarak alınmışlardı ve okulda yalnızca yurtlarda kalan 200'e yakın öğrenci vardı. Biz de İGD'li gurup ve okuldaki siyasal akımlardan biri olarak bazı koruma görevlerini üstlenmiştik. Yemekhaneye giriş çıkışlarda, okul içinde ve dışında otobüs iniş ve binişlerinde biz de nöbet tutuyorduk. Faşistlerin saldırma olasılığı her zaman vardı. Bu saldırılara silahlı bir şekilde karşı durmak gerekiyordu.

Biz İGD sorumlularına ve İGD Genel Yönetim Kurulu Üyesi olan Ankara sorumlusuna bu durumu defalarca anlattık. Silah taşıyamız, İGD Genel Merkezi'nin Türkiye çapında gençlerin silah kullanmaması yolunda kararı vardır diye reddedildi. Ve bütün o dönem boyunca biz yaz sıcağında ceket, palto giyerek ve sanki üzerimizde birşey varmış gibi rol yaparak görevlerimizi yerine getirdik.

Sonra okul açıldı. Bu kez Ankara içinde bir durağın güvenliğini üstlendik. Ve saldırı ihtimalinin kuvvetli olduğu bir noktaydı. Bu durağı da çok uzun bir süre bu şekilde korumak zorunda kaldık.

Ama devrimci durumun iyice yükselmesi ve olayların bastırılmasıyla İGD bu kararını değiştirmek zorunda kaldı.

İkinci örnek işçi gençlik çalışmasında karşılaştığım birşey. İşçi gençlik çalışması Ankara'da önce İGD'nin bir bürosu biçiminde, İGD çalışmasının altında örgütlenmek istendi. Bu durumda pek birşey yapabildiğimizi söyleyemem. Yoldaşların söylediği gibi, sendikalardan gelen birkaç genç işçi bize üyeydi, hepsi bu kadar.

Daha sonra işçi gençliği örgütlenme çalışmalarına ağırlık verdik. O zaman gördük ki, biz artık İGD'nin dışında bir örgütlenme yapıyoruz. İGD binasına bile gidemiyoruz. Kahvelerde filan toplanıyoruz. Bu çalışma Çırak-Der örgütlenmesine dönüştü. Bu örgütlenme, İGD'nin İşçi Gençlik Bürosu'nu ayakta tutma kararı olmasına rağmen kabul edildi.

Daha sonra 1978'de bir toplantı yapıldı. Çırak-Der'in Genel Merkezi'nden biri ve Ankara Çırak-Der çalışmasını

yürütenler toplantıya katıldı. Bu toplantıda bize söylenen şu oldu: “Siz çok fazla eylem yapıyorsunuz.” Ki yaptığımız eylemler afiş asma, birkaç legal bildiri dağıtmaydı. Bu tür çalışmaları daha az yapmamız, bunların yerine kamuoyuna şirin gözükme için, özellikle Çalışma Bakanlığı gibi resmi kurumlarla, diğer derneklerle ilişki kurmayı arttırmamız gerektiği söylendi. Biz, bu tür yöntemlerin doğru olmayacağını söyledik. Ve Ankara'da kavga oraya vardı ki biz söyleneni yapmadık.

Bir de Ankara'da endüstri meslek liseleri sorunu vardı. Önce buralardaki öğrenciler liseli gençlik içinde örgütlenmeye çalışıldı. Bu doğru değildi. Çünkü bu öğrencilerin önemli bölümü zaten sanayilerde, fabrikalarda part-time olarak çalışıyordu. Biz bunları, pratikte işçi gençlik içinde örgütlemeye başladık. Ve kimse de birşey demedi.

Bu tutumlar, ilk bakışta disiplinsizlik gibi gelebilir. Ama değildi. Çünkü İGD merkezinin tutumu hayata tersti.

Buna bir örnek de liselerde yaşandı. Ali yoldaşın anlattığı şeyleri biz de Ankara'da yoğun olarak yaşadık. Birçok lisede yönetimde Birlik-Dayanışmacı öğretmenlerin bulunduğu, bizim ve hocaların başının belaya girmemesi için pasif kalmamız istendi. Ama bu “direktiflere” uymak mümkün değildi. Yapılamadı. Çünkü bunlar o günkü sınıf savaşımının gereklerine taban tabana ters düşüyordu. Bu yüzden de İGD Genel Merkezi bizi goşist, anarşist eğilimli insanların yuvası olarak nitelirdi. Böyle eleştirirdi. Biz goşist falan değildik ama onlarda oportünizm, pasifizm vardı.

Hatice Duman: İGD'yle ilgili olarak benim söyleyeceğim şey, bunca sekterliğe rağmen İGD içinde farklı farklı görüşlerin cirit attığıdır. Örneğin bizim Ankara'daki forumlarda vb. yaptığımız konuşmalarda savunduklarımızla *Atılım*'da ya da *İlerici Yurtsever Gençlik*'te yazılanlar arasında bir birlik yoktu. Zaten bu yayınlarda da birçok çelişik görüş birlikte yer alıyordu. Bu farklılıklar yöneticilerimizi ayrışma dönemine kadar fazla rahatsız etmedi. Ankara'nın adı solcuya çıktı, o kadar.

Ankara'nın daha militan bir yapısı vardı diyoruz ama bu militanlığın altı pek dolu değildi. Örneğin 1977 1 Mayıs saldırısına karşı Ankara'da hiçbir şey yapılmadı. Bu gibi örnekler daha çok vardır. Yerel konularda inisiyatif kullanıp militan eylem koyabilen Ankara İGD — örneğin Etlik'te faşist işgalin kırılması — ülke bütününe ilgilendiren genel siyasal konularda İGD merkezinin siyasetine uygun davranıyordu. Nitekim İGD Genel Merkezi 1 Mayıs 1977 konusunda geri çekilme, saldırıyı bir anlamda içine sindirme kararı almıştı. Bu İGD'nin devrimci durumun gereklerine ayak uydurmadığını çok açık gösteriyor. Bu durum, Ankara'da çevremizde duran militanlarda içten içe bir çürüme yarattı, zararlı sonuçlar doğurdu.

Ben öğrenci gençlik alanında çalışıyordum ve işçi gençlikle ilgili olarak yaptığım tek şey birkaç kez grev yerine gidip folklor oynamak oldu. Bunun dışında birşey yaptığımızı hatırlamıyorum.

Feride yoldaşın afişleme konusunda söylediklerine bir örnek de ben vermek istiyorum. Nazım Hikmet afişleri hazırlanmıştı, afişleme yapılacaktı. Yaptığımız ön toplantıda bize, “Nazım afişinin şehrin sokaklarını güzelleştireceği”, bu nedenle polis gelirse kaçılmayacağı, bu “gerçeğin” polislerle anlatılacağı söylendi. Bu da hoş bir örnektir.

Zarar fazladır ama birçok başarımız da oldu. Örneğin “yolumuz işçi sınıfının yoludur” dendi. İçi boş bir şekilde de olsa “yaşamın proletarya enternasyonalizmi” dedik ve sonunda biz ODTÜ'de Enternasyonal'i söyleyerek bunun içini de doldurduk.

(Devam edecek)